

Výroční zpráva

o činnosti Agentury pro sociální začleňování

Odbor pro sociální začleňování (Agentura)
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

2019

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Obsah

Úvodní slovo	3
Rok 2019 v číslech	4
Odbor pro sociální začleňování (Agentura)	6
Projekty realizované v roce 2019	7
Projekt: Systémové zajištění sociálního začleňování	7
Projekt: Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v území se sociálně vyloučenými lokalitami	10
Projekt: Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti („Hate Free Culture“)	11
Tematické oblasti	13
Bydlení	13
Zaměstnanost	14
Zadluženost	16
Sociální služby a rodina	18
Zdraví	19
Komunitní práce a participace	20
Bezpečnost a prevence kriminality	21
Vzdělávání	23
Projektové poradenství	25
IROP	25
Operační program Zaměstnanost	26
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	28
Výzkumy	30
Legislativní činnost	33
Zákon o sociálním podniku	33
Zákon o zálohovaném výživném	33
Stanoviska k poslaneckým návrhům zákonů	34
Podzákonné předpisy	34
Územní spolupráce	35
Spolupráce s kraji	35
Spolupráce se střešními organizacemi obecních samospráv	36
Spolupráce s Místními akčními skupinami (MAS)	36
Komunikace a PR	37
Finanční část	38
Rozpočet Agentury mimo projekty	38
Operační program Zaměstnanost	38
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	38

Úvodní slovo

Vážené dámy a pánové,

odbor pro sociální začleňování (dále jen „Agentura“) jako součást Úřadu vlády ČR působil v roce 2019 jako expertní partner samospráv, resortů, neziskových organizací, odborné veřejnosti či obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Těžiště spolupráce Agentury se samosprávami leží v rozvíjení strategického plánování s důrazem na zapojení klíčových lokálních aktérů (lokální partnerství). Vznikají tak strategické plány sociálního začleňování a místní plány inkluze v oblasti vzdělávání. Proces tvorby strategických plánů pomohl definovat potřeby, cíle a opatření vedoucí ke změně situace v obcích. Posíleny tak byly kapacity sociálních služeb, např. poradenství pro předlužené osoby, vznikala nová pracovní místa (asistenti prevence kriminality, asistenti pedagoga), podpořeny byly programy na přípravu dlouhodobě nezaměstnaných na trh práce a další. Na tyto potřeby, cíle a opatření obce a lokální partneři mohli díky koordinovanému přístupu v sociálně vyloučených lokalitách čerpat nezbytné finanční prostředky ze tří evropských operačních programů:

Operačního programu Zaměstnanost – OP Z, Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání – OP VVV a Integrovaného regionálního operačního programu – IROP.

Agentura se průběžně snažila síťovat klíčové aktéry, nejen na úrovni lokální, ale také na úrovni regionální a nadregionální např. memorandem o spolupráci s Národní sítí MAS, rozvíjením spolupráce s univerzitami, Sdružením místních samospráv nebo kraji. Prostřednictvím pořádání odborných setkání, kulatých stolů, platform, workshopů, seminářů, veřejných setkání či konferencí Agentura předávala své odborné zkušenosti, zprostředkovávala dobrou praxi, prosazovala principy sociálního začleňování a umožňovala sdílení zkušeností pracovníků organizací, institucí zapojených v lokálních partnerstvích a síťování na úrovni organizací.

Na základě usnesení vlády České republiky č. 552 ze dne 30. července 2019 se s účinností k 1. lednu 2020 výkon agendy zajišťované Agenturou přesunul z Úřadu vlády ČR na Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. I zde se Agentura zaměří na prohlubování odbornosti, flexibilitu a rozvoj poskytovaných služeb a budování dlouhodobě stabilních kapacit v klíčových oblastech sociálního začleňování.

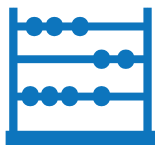
David Beňák

Ředitel odboru pro sociální začleňování (Agentury)

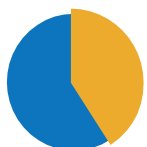

Rok 2019 v číslech¹

Podpořené osoby:

7 999 lidem jsme zajistili dluhové poradenství

3 542 dětí má díky nám lepší podmínky pro vzdělávání,
1 460 z nich je Romů

1 204 lidem jsme pomohli získat nebo udržet si důstojné bydlení

865 lidem jsme pomohli k samostatnějšímu životu
prostřednictvím komunitní práce

¹ Vychází z počtů osob v projektech realizovaných díky spolupráci s odborem pro sociální začleňování (Agenturou), které byly realizovány v roce 2019.

Díky nám vzniklo:

60 nových pozic asistentů prevence kriminality

17 nových pozic domovníků – preventistů pro **1 378** nájemníků

Pro města a obce jsme vytvořili:

62 strategických dokumentů sociálního začleňování pro konkrétní potřeby obcí a měst

60 výzkumů stavu sociálního vyloučení v jednotlivých obcích a městech

Odbor pro sociální začleňování (Agentura)

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) Úřadu vlády ČR² (dále jen „Agentura“) byl konstituován usnesením vlády č. 85 ze dne 23. ledna 2008 za účelem podpory obcí, jejich svazky a krajů v uplatňování takových nástrojů a politik, které pomáhají v procesu integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením, útlumu sociálně vyloučených lokalit, které slouží zájmu celé obce a všech jejích občanů. Základním posláním odboru je snižovat počet sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob prostřednictvím jejich začleňování do společnosti a programů včasné prevence jejich vyloučení.

V této oblasti Agentura

- zpracovává a uvádí do praxe **konceptní dokumenty a strategie**,
- poskytuje pomoc prostřednictvím **projektového poradenství**,
- spolupracuje na návrzích **úpravy legislativy** v oblasti sociálního začleňování
- spolupracuje na **tvorbě a vyhodnocování strategií** zaměřených na podporu sociálního začleňování.

POMÁHÁME obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy.

PROPOJUJEME přitom místní subjekty (zejména obce a jejich úřady, neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly.

SPOLUPRACUJEME s ministerstvy, přenášíme informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílíme se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci.

² K 1. lednu 2020 byla na základě usnesení č. 522 ze dne 31. července 2019 agenda sociálního začleňování přesunuta z Úřadu vlády ČR pod Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Projekty realizované v roce 2019

Projekt: Systémové zajištění sociálního začleňování

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Předmětem projektu je podpora strategického plánování **lokálních opatření sociálního začleňování** založeného na analýzách a realizace těchto opatření s využitím ESIF 2014 – 2020 prostřednictvím Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. Projekt přináší komplexní a synergická opatření na lokální úrovni a jejich prostřednictvím přispěje k efektivnějšímu sociálnímu začleňování **osob ohrožených nebo postižených sociálním vyloučením** obcí, městech nebo mikroregionech České republiky.

Podpora spolupracujících obcí a svazku obcí je poskytována ve všech fázích přípravy a realizace místních politik. V návrhové fázi je prováděno **zmapování situace** a **identifikace** klíčových problémů v rámci vstupní analýzy, facilitace **pracovních skupin** a odborné obsahové **poradenství** při přípravě cílů a opatření v jednotlivých tematických oblastech (bydlení, zaměstnanost, dluhy, bezpečnost a prevence kriminality, zdraví, sociální služby, komunitní práce, práce s rodinou) se zaměřením na dosažení **dlouhodobé a udržitelné změny**. Cílem je na konkrétním území prostřednictvím komplexních vzájemně provázaných intervencí přispět k systémovým změnám v oblasti sociálního vyloučení, a to s využitím principů participace.

V rámci konzultací v území poskytovaných lokálními konzultanty a lokálními experty Agentury bylo podpořeno **160 osob nadbagatelní** podporou a **5 307 bagatelní** podporou.

Výstupy projektu

Strategické plány sociálního začleňování a plány vzdálené dílčí podpory

jsou závazné rozvojové dokumenty. Obsahují komplexní souhrny potřeb lokalit získané ze vstupních analýz a návrhy konkrétních opatření a projektů, které přispějí k jejich naplnění, a to vždy včetně termínů a odpovědných realizátorů. Na základě strategických plánů je obcím a realizátorům umožněno čerpat finanční prostředky.

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Místní komunikační plány

představují souhrn komunikačních aktivit, které mají podpořit proces sociálního začleňování či zlepšit informovanost o jeho přínosech. Výchozím dokumentem je vždy strategický plán, který rámuje problematiku sociálního začleňování a detailně vymezuje cíle dané obce pro sledované období. Je vždy vytvářen na míru dané obci vzhledem k její komunikační historii.

Výzkumné zprávy

jsou podrobné výzkumy, které shrnují stav lokality a potřeby jejích obyvatel v oblastech bydlení, vzdělávání, zaměstnání apod. Tyto analýzy tvoří dobrý základ pro následující fázi práce v lokalitě, kterou je příprava strategického plánu. V současné době Agentura realizuje i další typy výzkumů, například tematicko - průřezové studie.

Tematické akční plány

jsou novými strategickými dokumenty, které navazuje na strategický plán sociálního začleňování města a soustředí se na konkrétní prioritu obce v oblasti sociálního začleňování.

V roce 2019 bylo v projektu finalizováno celkem **91 výstupů**, jimiž jsou klíčové dokumenty pro sociální začleňování na úrovni obcí:

7 STRATEGICKÝCH PLÁNŮ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ

pro Fulnek, Jihlava, Odry, Pobežovicko, Rotava, Sokolov, Žluticko

6 PLÁNŮ VZDÁLENÉ DÍLČÍ PODPORY

pro Broumov, Hostinné, Kladno, Konice, Kroměříž, Lanškroun

16 MÍSTNÍCH KOMUNIKAČNÍCH PLÁNŮ

pro Aš, Břeclav, Dubí, Fulnek, Jesenicko (Město Jeseník, obec Lipová-lázně, obec Bělá pod Pradědem, obec Česká Ves), Zlatohorsko (obec Mikulovice, obec Velké Kunětice, obec Hradec - Nová Ves, obec Písečná, obec Supíkovice), Žulovsko (Město Žulová, obec Vápenná, Město Vidnava, obec Černá Voda, obec St. Černá Voda, obec Kobylá n. Vid. obec Skorošice, obec Velká Kraš), Javornicko (Město Javorník, obec Bernatice, obec Bílá Voda, obec Vlčice), Česká Ves, Jirkov, Krnov, Odry, Osoblažsko, Rotava-Nová Ves, Rozvodí (Bělotín, Jindřichov, Olšovec, Partutovice, Polom, Potštát, Střítež nad Ludinou), Rumburk (Staré Křečany)/Šluknovsko, Smržovka, Varnsdorf, Vítkovsko (Vítkov, Budišov nad Budišovkou, Čermná ve Slezku), Vrbensko

41 ANALÝZ

3 x Vstupní analýza KPSVL (Česká Kamenice, Jihlava, Žatec), 7 x situační analýza (Bruntál, Jesenicko, Moravský Beroun, Odry, Osoblažsko, Velké Hamry, Vrbno pod Pradědem), 5 x Vstupní analýza dílčí vzdálené podpory (Jablonec nad Nisou, Konice, Kroměříž, Semněvice, Vřesová), dále 12 x Tematických výzkumů (Brno, Břeclav, Budišov, Česká Kamenice, Chomutov, Jihlava, Kadaň, Most 1, Most 2, Štětí, Valašské Meziříčí, Vítkov & Černá) a 3 x Tematicko – průřezové výzkumy a 11 evaluačních zpráv (České Velenice, Frýdlantsko, Klášterec-Vejprty, Moravský Beroun, Odry, Příbram, Roudnice nad Labem, Slaný, Štětí, Velké Hamry, Žluticko

20 TEMATICKÝCH AKČNÍCH PLÁNŮ

pro Brno, Dubí, Frýdlantsko, Chomutov, Jesenicko, Kadaň, Klášterec-Vejprty, Kolín, Konice, Krnov, Kroměříž, Litvínov, Odry, Osoblaha (Osoblaha, Dívčí Hrad, Hlinka, Slezské Pavlovice), Ostrava, Postoloprty, Příbram, Slaný, Vrbensko, Žďár nad Sázavou.

Vznikla také pracovní verze „**Metodiky pro posouzení rozsahu sociálního vyloučení v území**“. Cílem metodiky je na základě kvantitativních dat identifikovat míru rozsahu sociálního vyloučení v územích, srovnat rozsah sociálního vyloučení mezi územími, díky pravidelné aktualizaci sledovat změny, dále podpořit diskuzi o podobě veřejných politik zaměřených na řešení sociálního vyloučení a obecně podpořit přístup evidence-based policy v sociálním začleňování.

Monitoring podpořených projektů v lokalitách

Kromě podpory při vzniku strategických dokumentů Agentura dohlíží a konzultuje jejich naplňování skrze projekty v území, jejichž realizaci pravidelně monitoruje. Cílem je monitoringu aktuálního stavu naplňování strategických plánů sociálního začleňování a dopadů aktivit, které slouží k naplnění jednotlivých priorit strategického dokumentu. V popise dopadů se snaží identifikovat a kvantifikovat změny v situaci osob, na které cílí projektové aktivity jednotlivých realizátorů projektů. Dopady, změny či účinnost intervencí deklarované realizátory projektů nebyly nahlíženy perspektivou dalších zainteresovaných subjektů, kterými jsou příjemci podpory, veřejná správa a samospráva. Primárními zdroji, z nichž zpráva vychází, jsou informace od realizátorů projektů.

Projekt: Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v území se sociálně vyloučenými lokalitami

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Hlavním cílem projektu Inkluzivní a kvalitní vzdělávání je s využitím dosavadních výstupů a výsledků práce Agentury v zapojených obcích dosáhnout **plnou integraci tématu** kvalitního a inkluzivního vzdělávání do komplexu podpory a intervence v sociálně vyloučených lokalitách a vytvořit podmínky pro **udržení a rozvoj** v rámci projektu dosažených výsledků v dotčených územích. Je potřeba **posílit komunikaci** a **sdílet zkušenosti** mezi relevantními aktéry, kteří mají potenciál k ovlivnění míry porozumění, připravenosti a podpory pro realizaci opatření zaměřených na vzdělávání dětí a žáků/žákyně se speciálními vzdělávacími potřebami s důrazem na žáky a žákyně s odlišnými životními podmínkami a pocházející z odlišného kulturního prostředí.

Mimo KPSVL byly podporovány místní akční skupiny při zpracovávání vzdělávací části Místních akčních plánů rovněž formou **odborných školení a seminářů**. Nových **Místních akčních plánů s podporou projektu za rok 2019 vzniklo celkem 24**. Forma odborného vzdělávání v oblasti inkluze byla poskytována také partnerům v rámci spolupráce na úrovni Krajských akčních plánů ve všech krajích kromě dvou.

V roce 2019 bylo celkem v projektu finalizováno **47 výstupů**, jimiž jsou klíčové dokumenty pro podporu inkluzivního vzdělávání na úrovni obcí:

13 MÍSTNÍCH PLÁNŮ INKLUZE

v lokalitách Moravský Beroun, Odry, Smržovka, Rumburk, Jirkov, Liberec, Písek, Fulnek, Osoblažsko, Ostrava, Velké Hamry, Frýdlantsko a Brno. Pracovní skupina (PS) Vzdělávání, na které se schází klíčoví aktéři v oblasti vzdělávání (zástupci školských zařízení tj. ředitelé, učitelé, zástupci zřizovatelů škol, zástupci obcí, odborníci ze soukromoprávních neziskových organizací, rodiče dětí) se pravidelně scházela v již ustanovených PS a nově také v 10 lokalitách, konkrétně v Mostě, Obrnicích, Valči, České Kamenici, Chomutově, Jihlavě, Žatci, Moravském Berouně a Moravské Třebové.

18 VSTUPNÍCH ANALÝZ MÍSTNÍCH VZDĚLÁVACÍCH SÍTÍ

v Dubí, Brně, Mostě, Roudnici nad Labem, Vrbensku, Žatci, České Kamenici,

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Jihlavě, Kadani, Varnsdorfu, Ostravě, Jesenicku, Odrách, Štětí, Litvínově, Obrnicích, Kraslicích a Valči.

1 ANALÝZA SEGREGACE NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH

identifikující segregační mechanismy vedoucích k exkluzi některých škol.

9 MÍSTNÍCH KOMUNIKAČNÍCH STRATEGIÍ

ve Velkých Hamrech, Příbrami, Bruntálu, Vrbensku, Postoloprtech, Kolíně, Jihlavě, Frýdlantsku a Jindřichovicích pod Smrkem.

4 TUZEMSKÉ STÁŽE

na školách, které úspěšně zavádí inkluzivní principy.

2 ZAHRANIČNÍ STUDIJNÍ CESTY

do Skotska a Portugalska.

Ve spolupracujících územích po celé ČR dále probíhaly desítky akcí na podporu inkluzivního vzdělávání, jako jsou **odborné panely, veřejná setkání, odborné workshopy, semináře, focus groups** a podobně.

Projekt: Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti („Hate Free Culture“)

Celostátní mediální kampaň **HateFree Culture**, která vznikla jako součást projektu Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti financovaného z prostředků EHP a Norských fondů 2009 -2014 v rámci programu CZ05 – Národní, regionální a místní iniciativy pro snižování nerovností mezi skupinami a ukončeného v dubnu 2017, pokračovala v rámci udržitelnosti v roce 2019 s finančním krytím z prostředků ÚV ČR.

Kampaň působí na veřejnost například prostřednictvím webových stránek (www.hatefree.cz). Kampaň se soustředí jak na poskytování informací odborné veřejnosti a médiím, tak široké veřejnosti. Kampaň systematicky přináší pozitivní příběhy a příklady dobré praxe z Česka i zahraničí a nabízí prostor závažnějším tématům. Také v roce 2019 pokračovala kampaň zejména v pravidelném přinášení příběhů konkrétních lidí z marginalizovaných skupin, jejichž hlas se v mainstreamových médiích příliš neobjevuje. Ty mají dlouhodobě poměrně velký ohlas u veřejnosti. Kampaň se současně zaměřovala na obsáhlé rozhovory s odborníky na různá aktuální témata (<https://www.hatefree.cz/blog>). Dařilo se

také tématy a příběhy zaujmout mainstreamová média a pravidelně tak docházelo k předávání respondentů na rozhovory nebo reportáže. Menšinová témata se tak díky kampani dostala do mainstreamového prostředí a měla tak větší a přirozenější dopad.

V rámci kampaně jsou provozovány také facebookové stránky HateFree Culture (<https://www.facebook.com/HateFreeCulture>), které jsou jedním z mála míst českého internetu, kde na témata vzájemného soužití probíhá nonstop moderovaná diskuse s denním zásahem několika desítek tisíc uživatelů. **Měsíčně stránky v průměru zasáhnou 400 – 500 tisíc unikátních uživatelů.** Ke konci roku 2019 měla kampaň na Facebooku **67 000 fanoušků**. Kampaň působí také na sociální síti Twitter a Instagram. Na Instagramu zveřejňuje příběhy a rozhovory prostřednictvím atraktivního obrazového materiálu.

V listopadu 2019 proběhla rozsáhlá facebooková kampaň Jsme Česko, která sestávala ze 46 fotografií různorodých obyvatel Česka – mezi nimi také příslušníci různých menšin. U příležitosti 70 let demokracie v zemi se k Česku vztahovali svými vyjádřeními. Kampaň pracovala se symbolem trikolóry jako jednoho z národních symbolů. Cílem bylo poukázat, že i tito lidé jsou součástí Česka.

Vyvracení hoaxů a manipulací, kterému se kampaň věnovala v minulých letech, se v roce 2019 věnovala okrajově, jelikož začaly na tomto poli působit mnohé neziskové organizace. Ať už na bázi samotného vyvracení, tak vzdělávacích aktivit.

V roce 2019 proběhly dvě „Otevřené snídane“, kde se spolu setkávají a seznamují lidé různého původu a vyznání. Jedna z nich se konala v Praze, druhá v Brně.

V rámci kampaně také začaly probíhat workshopy virtuální reality pro seniory, kteří žijí v domovech pro seniory po celém Česku. **Proběhlo jich celkem 9 a zúčastnilo se jich celkem asi 150 lidí.** Cílem této aktivity je jednak rozšířit portfolio služeb, které kampaň nabízí, jednak propojovat mladou a starší generaci, jednak rozšiřovat povědomí o kampani také přímo v terénu v regionech. Aktivita se setkává s velkým pozitivním ohlasem i zájmem veřejnosti a médií.

Členové týmu kampaně se pravidelně účastní veřejných debat, přednášek nebo setkání s odborníky, kde komunikují své zkušenosti a expertizu.

Kampaň pokračovala tvorbou krátkých dynamických videí, které představují dobré praxe nebo inspirativní příběhy o lidech z různých skupin a propagují tak podnětné vzájemné soužití i efektivní řešení potenciálních problémů. Tato videa si získala desetitisíce zhlédnutí (https://www.facebook.com/pg/HateFreeCulture/videos/?ref=page_internal).

V roce 2019 došlo k finalizaci projektové žádosti (Norské fondy) na návazný předem definovaný čtyřletý projekt **Místo pro všechny – budování prostoru pro vzájemné soužití**, který plánuje úspěšné aktivity dále rozvíjet.

Tematické oblasti

Bydlení

Viditelnou známkou sociálního vyloučení je vznik a existence lokalit, pro které je charakteristická nízká kvalita domovního a bytového fondu, nevyhovující infrastruktura, funkční nepropojenost s širším urbanistickým celkem obce a to, že jejich obyvatelé mají z různých důvodů ztížené šance na úspěšné a dlouhodobé zapojení do formálního trhu práce a sociálního života obce. Mezi největší problémy, s nimiž se v sociálně vyloučených lokalitách setkáváme, patří stáří a kvalita bytového fondu, přeplněnost bytů, obývání bytů bez nájemních smluv a nedostatečná právní ochrana nájemníků.

Inspirativní praxe: Chomutov ve spolupráci s agenturou výrazně oslabil obchod s chudobou

Chomutov se dlouhodobě potýká s obchodem s chudobou a spekulacemi ohledně bytů, ve kterých bydlí chudé rodiny. V návaznosti na spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování se město rozhodlo, že situaci nebude dál nečinně přihlížet. Spustilo úspěšný projekt, který pomohl mnoha nájemcům, pronajímatelům, samotnému městu i všem místním obyvatelům. Recept Chomutova na dostupné bydlení pro potřebné a zmírnění vlivu spekulantů je založen na vykupování bytů ze soukromých rukou. V nich poté může nastavit férové podmínky pro všechny zúčastněné.

Na počátku této iniciativy stála analýza zpracovaná Agenturou, která upozornila na přítomnost spekulantů spojenou s velkým množstvím obyvatel v bytové nouzi. To se promítlo i do strategického plánu sociální začleňování, kde bylo navrženo mimo jiné i navýšení počtu městských bytů. Strategický plán schválilo zastupitelstvo a Chomutov za pomoci konzultantky z Agentury začal uvádět své plány do praxe.

V květnu 2019 byla spuštěna informační kampaň pro veřejnost o možnosti nabídnout svůj byt v osobním vlastnictví k prodeji městu, informace o výkupu bytů městem byly uveřejněny na webových stránkách města, v tisku i na sociálních sítích (Facebook). Tato informační kampaň se každý měsíc od května do září 2019 opakovala (5 měsíců). Díky pravidelnému podávání informací veřejnosti byl v červnu 2019 schválen výkup 4 bytových jednotek a v září 2019 dalších 10 bytových jednotek.

Na realizaci systému výkupu bytů se podílela vedoucí Centra komunitního

plánování statutárního města Chomutova, která byla kontaktní osobou pro řešení nabídky bytu od veřejnosti. Po vložení nabídky do webového formuláře ze strany veřejnosti byl konkrétní nabízející majitel kontaktován a následně byl do bytu vyslán znalec, který vyhotovil znalecký posudek s cenou obvyklou. Znalecké posudky byly poté předány na Odbor majetku města Magistrátu města Chomutova, jehož zaměstnanci dokončili proces výkupu bytů přípravou a podepsáním kupních smluv, vkladem do Katastru nemovitostí a zajištěním předání bytů správci, což je Chomutovská bytová, a. s.

Díky výkupu bytů se podařilo snížit tlak spekulativního trhu s byty a řešit tíživou životní situaci jednotlivců a domácností, kteří žijí v nevyhovujících podmínkách nebo dokonce jsou bez přístřeší. Za největší úspěch je považováno přesvědčení celé politické reprezentace o přínosu zapojení do systému výkupu bytů od široké veřejnosti, což je v současné době jedinou možností, jak ovlivnit spekulativní trh s byty v Chomutově. Výhodou je i to, že se podařilo vykoupit byty různých dispozic.

Podpořené projekty pro oblast Bydlení

Celkem jsme podpořili 7 projektů celkovou sumou 52 169 799,35 Kč v Chomutově, Písku, Příbrami, Ostravě a Valašském Meziříčí.

Zaměstnanost

Jedním z klíčových témat Agentury je podpora služeb zaměstnanosti. Dlouhodobá nebo opakovaná nezaměstnanost má na obyvatele sociálně vyloučených lokalit řadu vážných dopadů. Vedle materiální chudoby se jedná o sociální důsledky (vyloučení z participace na sociálním a ekonomickém životě) a psychické důsledky (rezignace na další hledání práce, ztráta pracovních návyků, podléhání závislostem aj.). Tyto důsledky se pak zpětně negativně odrážejí ve snížených šancích na začlenění na trh práce.

Velmi obtížný přístup na trh práce má také regionální rozměr. V regionech s vysokou nezaměstnaností převyšuje poptávka po volných pracovních místech nabídku několikanásobně. Za této situace jsou lidé z vyloučených lokalit uplatnitelní na trhu práce jen velmi obtížně.

Obyvatelé sociálně vyloučených lokalit vykonávají především sezónní a příležitostné práce, jež se zakládají na nechráněných pracovněprávních vztazích. Tato forma práce se pojí vedle nízkých výdělků s neustálým rizikem ztráty pracovního místa. Zaměstnanecké poměry na dobu neurčitou představují v případě obyvatel sociálně vyloučených lokalit naprosté výjimky.

Inspirativní praxe: Na Moravě Agentura zajistila platformu pro tréninková pracovní místa

Cílem setkávání je propojit organizace a jejich pracovníky, kteří v rámci svých projektů realizují tréninková pracovní místa pro dlouhodobě nezaměstnané nebo pro sociálně znevýhodněné osoby. Tato setkání však mohou být přínosná také pro programy zaměstnanosti, které k rozvoji pracovních a sociálních dovedností využívají pracovní místa v rámci veřejně prospěšných prací.

Tréninková místa jsou poměrně nový nástroj a pro realizátory není k dispozici podpora formou kurzů nebo workshopů. Setkávání jsou proto zaměřena na potřeby realizátorů tréninkových pracovních míst, zejména pak na sdílení zkušeností s realizací tréninkových míst, účastníci sdílí, co jim v praxi funguje a kde naopak narazili na překážky, vzájemně si předávají inspiraci. Vytváří se tak prostor nejenom pro vzájemnou inspiraci, ale také pro získání podpory.

Kateřina Gajdzioková, vedoucí přímé práce s cílovou skupinou Magistrát města Brna o setkání realizátorů tréninkových pracovních míst řekla, že „bylo a je prospěšné především, co sdílení zkušeností týká. Pracovníci projektu Magistrátu města Brna (‘‘Podpora zaměstnanosti znevýhodněných na území města Brna’’) se inspirovali dobrou praxí. Dokázali tak lépe a včasně předcházet mnohým úskalím a lépe tak reagovat na situace, které jsou při tomto typu zaměstnávání cílové skupiny častým problémem. Setkání osobně vnímám, jako nedílnou součást rozvoje a vidím v něm velký přínos pro naši práci.’’

Při reflexi v závěru prvního setkání účastníci potvrzovali, že jim chybí prostor pro vzájemné sdílení, doptávání se a inspiraci, a proto se chtějí potkat znovu. V reflexi také zaznělo, že tento typ setkávání je ‘‘sociální energetická tyčinka’’ v každodenní práci. V roce 2019 proběhla dvě setkání realizátorů projektů se zaměřením na tréninková pracovní místa. Vzhledem k tomu, že účastníci (realizátoři tréninkových pracovních míst) sídlí na území celé Moravy, bylo místo setkání zvoleno s ohledem na dostupnost pro všechny zájemce.

Druhé setkání bylo navíc rozšířeno o návštěvu sociálního podniku Naše Café, který zaměstnává osoby po léčbě závislostí a umožňuje jim smysluplný restart do života v profesionálním prostředí. Účastníci setkání tak měli příležitost načerpat inspiraci v sociálním podniku, který funguje už několik let a pracuje v oblasti zaměstnávání cílové skupiny obdobným způsobem.

Do budoucna by mohl být potenciál tohoto typu setkávání rozšířen navíc o podporu formou exkurzí či stáží u realizátorů tréninkových pracovních míst, což by podpořilo intenzivnější a praktické sdílení osvědčených nástrojů či každodenních radostí i starostí v této oblasti.

Podpořené projekty pro oblast Zaměstnanosti

Celkem jsme podpořili **4 projekty** celkovou sumou **36 748 056,50 Kč** v Havlíčkově Brodě, Chomutově, Písku a Valašském Meziříčí.

Zadluženost

Rostoucí zadluženost a potažmo předluženost domácností je již delší dobu vnímána jako závažný společenský problém v rámci celé EU. Nejenže přímo ovlivňuje celou řadu dalších oblastí jako například míru nezaměstnanosti, kvalitu bydlení, dostupnost zdravotní péče či vzdělávání, kriminalitu, recidivu, a další, ale současně je v mnoha případech příčinou sociálního vyloučení jednotlivců a rodin, vede k sociálním a zdravotním problémům a ohrožuje základní potřeby dětí.

Inspirativní praxe: Agentura zvyšuje kvalitu dluhového poradenství

V roce 2019 se v sociálně vyloučených lokalitách v působnosti regionálního centra Východ pomocí setkávání dluhových platforem dařilo zvyšovat kvalitu dluhového poradenství na všech úrovních. Celkem bylo v roce 2019 realizováno 23 setkání dluhových platforem.

Cílem setkávání dluhové platformy je posilování kvality a efektivity dluhového poradenství (včetně primární prevence). Jde o prostor pro vzdělávání (např. workshopy – zastavování exekucí, insolvenční návrhy, sloučení exekucí atd.), sdílení zkušeností, dobrých praxí, aktuálních témat a dalšího z oblasti dluhové problematiky. Prostřednictvím Agentury mohou dluhové platformy také komunikovat problematické oblasti spolu s podněty k jejich řešení směrem k Ministerstvu spravedlnosti a tím se podílet na nutných změnách legislativy. Stejně tak zástupci Agentury mohou přenášet a komentovat aktuální informace z legislativní úrovně a konzultovat zde jejich optimální vývoj.

V dluhové oblasti bylo nejzásadnější změnou v roce 2019 velká novela insolvenčního zákona, která nabyla účinnosti od 1. 6. 2019. Obsahem dluhových platforem v první půlce roku byla zejména příprava na tuto novelu, kdy jsme do lokalit přinášely aktuální informace o jejím znění. Těsně před účinností (29. 5. 2019) se uskutečnilo velké setkání všech zástupců platforem v Ostravě, za účasti zástupce Ministerstva spravedlnosti, zástupce insolvenčních správců a vedení Agentury.

V rámci dluhových platforem proběhla i reflexe účastníků této novely insolvenčního zákona a to během druhé půlky roku 2019.

Další témata, která se formou kulatých stolů, školení, workshopů a debat na dluhových platformách probírala, jsou – zastavování nezákonně vedených exekucí,

společné jmění manželů a exekuce, obrana proti nekalým obchodním praktikám, dobrá praxe dluhových poraden, návrh novely exekučního řádu a občanského soudního řádu a další.

„Velmi bych chtěla poděkovat za realizaci a možnost účastnit se setkání Dluhové platformy ve Fulneku. Byla jsem překvapená vysokou kvalitou setkání. I nadále se budu ráda platformy účastnit.“

-Mgr. Tereza Wiltschová, Občanská poradna Nový Jičín

„Dluhová platforma ve Fulneku mi doplnila několik chybějících informací, což bylo velkým přínosem. Musím ocenit skvělou přípravu a prezentaci a také to, že nám byla dána možnost si sami navrhnout téma, které nás zajímá a příp. opět doplnit informace, které chybějí nebo jsou na tolik složité, že je třeba jim věnovat více času a prostoru a možnost sdílení praxe z terénu.“

-Monika Osmanová, Člověk v tísni

„Účast na dluhové platformě byla pro mě zajímavá zkušenost. Setkali se zde odborníci, kteří se v dluhovém poradenství pohybují již několik let a pak také my laici v této oblasti, kteří byť vnímáme v terénu při sociální práci, že počet osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, vzhledem k nedostatku finančních prostředků narůstá, ale bohužel se těmto osobám nedaří prostřednictvím sociálních pracovníků na obcích, tuto nepříznivou sociální situaci většinou překonávat a zadlužování osob se prohlubuje. Oslovujeme pak právě odborníky, dluhové poradny aj. Proto je důležité propojovat takto, jako tomu bylo na dluhové platformě, odborníky a další zainteresované osoby, neboť každý, kdo se do procesu překonání nepříznivé sociální situace klienta zapojí, má své kompetence a svoji roli, kterou jsme si právě na této platformě vyjasnili. Hodnotím tuto aktivitu velmi pozitivně a těším se na další setkání!“

- Mgr. Zuzana Ondrůšková, Krajský úřad Zlín

Za příklad inspirativní praxe lze považovat činnost Dluhové poradny Charity Odry, která byla v rámci evaluace zjištěna, a to ve smyslu zaměření její činnosti na praxi a řešení konkrétních situací ve spolupráci s místní pobočkou úřadu práce: v den výplaty dávek hmotné nouze je na Úřadu práce k dispozici jedna pracovnice poradny. Tento postup je efektivní, protože na Úřadu práce lidé přijedou (s ohledem na povinnosti dle zákona o zaměstnanosti atd., pod hrozbou vyřazení z evidence atd.), ale do poradny už by se nemuseli dostat. Zajištěna je pomoc s vyplňováním tiskopisů týkajících se sociálních dávek. Tímto je eliminován také problém s mobilitou obyvatel lokality (který je mj. konstatován také v navazujícím

Tematickém akčním plánu na 2020 – 2022 jako jedna z determinujících příčin sociálního vyloučení).

Podpořené projekty pro oblast Zadluženosti

Celkem jsme podpořili **4 projekty** celkovou sumou **18 020 879,30 Kč** v Jirkově, Příbrami, Písku a Vsetíně.

Sociální služby a rodina

Obyvatelé sociálně vyloučených lokalit se potýkají s celou řadou problémů, se kterými si často nedovedou bez pomoci sami poradit. Mezi nejčastěji řešené problémy klientů patří: nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách, nízký nebo žádný příjem, riziko ztráty bydlení, malá sociální mobilita, nízké právní povědomí či obtíže při kontaktu s institucemi. Neřešení těchto problémů má za následek prohloubení sociálního vyloučení, zmenšení naděje na řešení a v některých případech vyústění situace až k trestné činnosti. Cestou k řešení situace sociálně vyloučených osob nebo alespoň k zabránění jejího zhoršování, jsou sociální služby.

Prostřednictvím terénních sociálních pracovníků a terénních pracovníků sociálních služeb dochází k navázání kontaktu se sociálně vyloučenými osobami, identifikování problému, hledání řešení a společné práci na vyřešení situace klienta. Dlouhodobá spolupráce s klientem přináší nejen prospěch klientovi samotnému, ale i jeho blízkému a širšímu okolí.

Ve většině sociálně vyloučených lokalit není v současné době zajištěno dostatečné pokrytí sociálními službami. Agentura svojí činností napomáhá rozvoji těchto služeb, aby odpovídaly potřebám obyvatel obce/regionu/lokality a byly dostupné těm, kteří je skutečně potřebují.

Inspirativní praxe: Mobilní terénní práce – Klub Uličník na Poběžovicku

Mobilní terénní práce je ze své podstaty jedinečná možností adresovat potřeby v lokalitách, kde nejsou k dispozici adekvátní prostory pro zajištění takové služby či potřebnost služby na každodenní bázi je nižší (resp. zároveň je možné vykrýt potřebnost na širším území). Zvláště silný potenciál takového typu služby je tak v periferních či rurálních oblastech s vyšším počtem menších a vzdálených sídel či s nižší dopravní obslužností. Svoji mobilitou služba rovněž nabízí jiné možnosti depistáže, ačkoliv je v konečném důsledku nutné poskytování přizpůsobit poptávce a možnostem. Typem služby se Klub Uličník řadí v ČR mezi ojedinělé projekty (obdobné fungují například v Praze – Klub Uličník organizace R-Mosty, z.s., či klub organizace Kotec, o.p.s. v západních Čechách – Sokolovsko, Ašsko, Tachovsko).

Díky projektu se podařilo zajistit svým rozsahem ojedinělou personální a odbornou kapacitu v oblasti sociální práce na úrovni obce s pověřeným úřadem. Obec tak byla schopna zajišťovat vykrytí poskytování základních sociálních služeb i na úrovni nejmenších, které na zajišťování takových služeb nemají kapacitu a ani by v základním principu takové nastavení nebylo efektivní. Zajištění určité kapacity na úrovni obce II. stupně – jejichž kapacity z pohledu vykrývání sociální agendy jsou většinou poddimenzované, tak umožnilo adresování potřeb na místní úrovni (tedy co nejblíže cílovým skupinám), a to prostřednictvím kooperace s nejmenšími obcemi a posílení jejich zodpovědnosti i schopností vůči adresování potřeb nejzranitelnějších občanů. Zároveň nastavení uvolnilo určité kapacity pracovníkům ORP Domažlice, kteří se tak mohli věnovat jiným krizovým případům na území jiných obcí v rámci své územní působnosti (a kteří díky poddimenzování kapacit na území jiných obcí jsou sami přetížení). Zjednodušeně řečeno, rozšíření kapacity umožnilo nastavení, kdy se pracovníci v rámci systému mohli od řešení krizových situací v rámci jednotlivých případů zaměřovat více na preventivní aktivity.

Podpořené projekty pro oblast Sociální práce a rodiny

Celkem jsme podpořili **10 projektů** celkovou sumou **56 200 173, 75 Kč** ve Valašském Meziříčí, Jihlavě, Příbrami, Písku, Smržovce, Havlíčkově Brodě, Jirkově a Rotavě.

Zdraví

Je prokázaným faktem, že lidské zdraví je přímo determinováno environmentálními a sociálně-ekonomickými podmínkami člověka, kterými jsou úroveň vzdělání, sociální postavení, pracovní podmínky, dostupnost sociálních a zdravotních služeb, stálost a výše příjmu a prostředí, ve kterém lidé žijí. Pokud jsou tyto podmínky v nerovnováze, mnohdy bez aktivního přičinění dotčených osob, je takový stav nazýván zdravotními nerovnostmi.

Pozitivní dopad na oblast zdraví je často výsledkem činnosti v jiných tematických oblastech – zejména aktivit v rámci sociálních služeb, či v oblasti bydlení. Příkladem pozitivní zkušenosti tak může být aktivita NNO Most v naději na Frýdlantsku, která zajišťuje terénní práci pro osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách. Přestože se počet kontaktů i podpořených osob se podle statistik obce Frýdlant v posledních letech snižuje, asi o polovinu se zvýšil počet vyměněných stříkaček. Kromě práce v terénu služba zajišťuje monitoring stavu v lokalitě, čímž si zajišťuje přehled o reálné situaci. Služba si díky své cílenosti a účinnosti vydobyla za dobu svého působení respekt jak laické veřejnosti, tak samosprávy.

Agentura je dále partnerem Institutu podpory zdraví OUSCHI UP Olomouc pro realizaci Aplikovaného výzkumu pro inovace politik v oblasti dostupnosti zdravotní péče u sociálně vyloučené romské populace. Blíže viz: <https://oushi.upol.cz/rom-zavip/>

Inspirativní praxe: Specializovaný vzdělávací program pro mediátory podpory zdraví v sociálně vyloučených lokalitách

Ministerstvo zdravotnictví spolupracuje s Agenturou na obsahu zajištění specializovaného vzdělávacího programu. Agentura na jeho tvorbě spolupracovala se Státním zdravotním ústavem v rámci projektu financovaného z OP Z s názvem „Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením“.

Agentura odborně podpořila vznik odborných seminářů v rámci projektu, jejichž obsah je dostupný [ZDE](#).

Podpořené projekty pro oblast Zdraví

Celkem jsme podpořili **2 projekty** celkovou sumou **11 208 474,5 Kč** v Havlíčkově Brodě a Valašském Meziříčí.

Komunitní práce a participace

Ve sledovaném monitorovacím období byla přes metodiky a lokální konzultanty Agentury aktivně nabízena podpora při organizaci veřejných setkání s využitím participativních metod ve spolupracujících obcích zapojených do KPSVL. Byl zmapován jejich zájem, společně uspořádána a ze strany ASZ koordinována veřejná setkání, ve sledovaném období proběhlo **11 veřejných setkání** v lokalitách:

Písek (sídliště Portyč): 24. 1. 2019 veřejné setkání (facilitovaná debata) s obyvateli sídliště: „Přátelské setkání sousedů Portyč“ (příprava projektu na komunitní práci)

Písek (sídliště Portyč): 13. 2. 2019 Navazující veřejné setkání (facilitovaná debata) s obyvateli sídliště: „Přátelské setkání sousedů Portyč II“ (příprava projektu na komunitní práci – bohužel žádost nebyla i přes kvalitní monitoring a přípravu finančně podpořena z důvodu formálních náležitostí)

Kolín: 4. 4. 2019 veřejné setkání k výstavbě Komunitního centra Zálabí

Roudnice nad Labem: 11.05.2019 Sociální majáles spojený s akcí MAS Podřipsko „Snídaně v trávě“: prezentace poskytovatelů sociálních služeb, navázat kontakt s veřejností, získat zpětnou vazbu na soc. služby a zmapovat informovanost u CS formou ankety.

Kadaň (Sídliště „B“): 22. 5. 2019 metoda World Café s obyvateli sídliště na témata zlepšení života na sídlišti, doprovodné aktivity pro děti, hudební vystoupení; podrobnější informace a výstupy na webových stránkách www.setkavanikadan.cz

Kadaň (Sídliště „C“): 29. 5. 2019 metoda World Café s obyvateli sídliště na témata zlepšení života na sídlišti, doprovodné aktivity pro děti, hudební vystoupení; podrobnější informace a výstupy na webových stránkách www.setkavanikadan.cz

Kadaň (Sídliště „B“): 11. 9. 2019 metoda World Café s obyvateli sídliště s cílem zjištění problémů soužití na sídlištích a hledání cest k jejich řešení, doprovodné aktivity pro děti; podrobnější informace a výstupy na webových stránkách www.setkavanikadan.cz

Jihlava: 18.9.2019 Veřejné projednání SPSZ Jihlava – představení výstupů (obecné shrnutí z PS a dalších aktivit v lokalitě, představení harmonogramu, diskuze ve skupinách)

Kadaň (Sídliště „C“): 23. 9. 2019 metoda World Café s obyvateli sídliště s cílem zjištění problémů soužití na sídlištích a hledání cest k jejich řešení, doprovodné aktivity pro děti; podrobnější informace a výstupy na webových stránkách www.setkavanikadan.cz

Moravská Třebová: 16.10.2019 Veřejné projednání SPSZ (prezentace výstupů plánování, prezentace některých potenciálních projektů, diskuze)

Dubí: 3.12.2019 fokusní skupina k přípravě TAP Dubí na téma komunitní práce

Podpořené projekty pro oblast Komunitní práce

Celkem jsme podpořili **3 projekty** celkovou sumou **16 624 542,50 Kč** v Kadani, Konici a Písku.

Bezpečnost a prevence kriminality

Sociálně vyloučené lokality jsou obecně spojeny s vyšší mírou kriminality, než je celorepublikový průměr. Příčinou tohoto stavu je především koncentrovaný výskyt jevů, které souvisí s životem v sociálním vyloučení. Těmito jevy jsou například: chudoba, zadlužení, nedostatek příležitostí k uplatnění v běžném životě nebo závislosti.

Obyvatelé sociálně vyloučených lokalit jsou zároveň jedním z cílů nenávisných projevů příznivců krajní pravice, jsou ohroženi i případnými fyzickými útoky a jinými druhy násilí znenávisti.

Přesto již existuje řada opatření, která i na úrovni města či obce mohou výrazně přispět ke zlepšení bezpečnostní situace v sociálně vyloučené lokalitě. Jsou to

například úspěšná sociální služba asistent pro jednání s policií a dalšími úřady, možnost uzavírání koordinačních dohod nebo možnost řešit bezpečnostní otázky na úrovni komunikačních platforem, do kterých se zapojí většina relevantních subjektů. Velký význam mají i preventivní programy a dostatečná nabídka volnočasových aktivit pro děti a mládež ze sociálně vyloučených lokalit.

Inspirativní praxe: Koučink asistentů prevence kriminality v Moravském Berouně

Díky téměř každodennímu styku s obyvateli sociálně vyloučené lokality měli pracovní městské policie možnost nahlédnout do stylu života sociálně vyloučených a pochopit vztahy mezi jejich obyvateli. S ohledem k této zkušenosti zvolili pro práci s asistenty a jejich vedení systém koučinku, kdy se pomocí pravidelných sezení a rozprav snažili pochopit jejich pohled na majoritu a jejich vztah k ní. Díky těmto informacím mohli asistentům lépe popsat rozdílnost pohledu a chápání konfliktních situací, ke kterým ve městě dochází, mohli jim vysvětlit rozdílný pohled na život a rozdíly v chápání etických hodnot a morálních zásad, které majoritní část města uznává, a jak jejich nerespektování ovlivňuje pohled majority na jejich etnikum. Jádrem celého snažení bylo delegování spoluodpovědnosti za bezpečnost v lokalitě na obyvatele SVL a jejich podílení se na zlepšení bezpečnostní situace. K tomuto používali persvazivní techniky, které si asistenti osvojovali při absolvovaných školeních a výcviku v asertivních technikách, které následně používali při své činnosti a práci ve svých lokalitách.

Úspěch této dobré praxe tkví v tom, že se podařilo stabilizovat pracovní pozice asistentů prevence kriminality a díky jejich vzdělávání u nich došlo ke změně chování velké části místních Romů a došlo také k jejich zapojení do pracovního procesu ve městě. Asistenti a jejich blízká rodina zvýšili zájem o své okolí a kvalitu svého bydlení. Ve městě díky edukaci asistentů došlo ke zklidnění napjaté situace mezi majoritou a minoritou, a tak ke zvýšení pocitu bezpečí u obyvatel města. Za dobu jejich působení došlo ve městě k významnému poklesu trestné činnosti o 83 %, a u sledovaných přestupků o 64 %. Práci s asistenty pracovníci městské policie postavili na jejich edukaci ve schopnosti vysvětlit zájmové skupině osob nevhodnost či protiprávnost jejich chování tak, aby působení ze strany asistentů nebylo chápáno jako násilné, ale aby ke změně chování těchto jedinců docházelo na základě uvědomění si jeho nevhodnosti či protiprávnosti, díky internalizaci sociálně aprobovaných hodnot a norem majoritní společnosti.

Podpořené projekty pro oblast Bezpečnosti a prevence kriminality

Celkem jsme podpořili **6 projektů** celkovou sumou **40 957 702,50 Kč** v Rotavě, Kadani, Jirkově, Valašském Meziříčí a Písku.

Vzdělání je jedním ze základních nástrojů, kterými lze předcházet sociálnímu vyloučení. Dítě se díky němu socializuje a setkává se s vrstevníky z nejrůznějšího zázemí. Kvalitní vzdělávání otvírá obrovské možnosti různorodé skupině dětí a v důsledku boří ostré hranice mezi různými společenskými skupinami s různým stupněm vzdělání a příjmů.

Agentura pro sociální začleňování v lokalitách své působnosti podporuje jednotlivé školy, obce či kraje v nastavování konkrétních opatření, která vedou k podpoře a začleňování dětí ohrožených sociálním vyloučením do hlavního vzdělávacího proudu. Vzdělávací soustava by měla poskytovat kvalitní vzdělávání všem dětem, žákům a studentům ve školách hlavního vzdělávacího proudu v neselegující prostředí, a to bez rozdílů v sociálním či rodinném zázemí, v etnickém původu nebo ve zdravotním stavu, či v míře jejich nadání.

Kvalitní vzdělávání dětí a mladých lidí je základem dlouhodobého a pozitivního řešení situace sociálně vyloučených lokalit. Zásadní roli hraje včasné zapojení dětí do předškolního vzdělávání, příprava učitelů a ostatních pedagogických i dalších pracovníků, budování vzájemné důvěry s rodinami dětí, či zapojení a pomoc poradenských zařízení.

Agentura pomáhá obcím vizi takového vzdělávání uskutečňovat. Podobně jako jiné důležité změny však i změna vzdělávacího systému vyžaduje čas a přípravu všech, kteří se do ní mají zapojit. Společně s obcemi, které zřizují v ČR většinu mateřských a základních škol, hledáme cesty, jak zajistit kvalitní vzdělání skutečně všem dětem bez ohledu na to, kde žijí nebo jakou mají doma ke vzdělávání podporu. Agentura k tomu poskytuje své odborné zkušenosti a nabízí modely, které se zřizovatelům, školám nebo nevládním organizacím osvědčily jinde.

Analýza segregace na základních školách

Agentura vydala Analýzu segregace v základních školách z pohledu sociálního vyloučení. V robustním analytickém textu popisuje stav a mechanismy segregace dětí ve školství s přihlédnutím k problému sociálního vyloučení. Jak z analýzy vyplývá, pro ukončení segregace jsou klíčovým aktérem odbory školství v obcích určující spádové obvody škol, dále pracovníci škol i sami rodiče. Podpořit snahu o desegregaci mohou také neziskové organizace a poskytovatelé sociálních služeb, kteří pracují se sociálně znevýhodněnými rodinami.

Studie analyzuje vzájemné vztahy a strategie rodičů, ředitelů, obcí a zřizovatelů, které mohou zapříčinit, nebo naopak řešit segregaci sociálně znevýhodněných žáků. Analyzován byl vzorek 70 obcí, nebo skupin obcí provázaných vzdělávacím systémem.

Pro vznik nebo naopak prevenci segregačních procesů je klíčová aktivita, či nečinnost jednotlivých aktérů místních vzdělávacích systémů. V závislosti na místních podmínkách pak ve srovnatelných obcích ČR dochází jak k utužení již existujících segregovaných škol nebo naopak k jejich více či méně úspěšné desegregaci. Pro vymezení tzv. spádových obvodů hraje významnou roli také existence speciálních škol, výběrových základních škol nebo víceletých gymnázií a vztahy mezi jednotlivými školami.

Snaha o nelegitimní třídění dětí se může projevit již ve fázi zápisu k povinné školní docházce, kdy školy, které jsou nebo by byly v přirozené spádové oblasti, odkazují rodiče na školy „lépe přizpůsobené specifikům dítěte“. Analýza postojů rodičů k výběru škol také potvrdila, že rodiče s vyšším vzděláním mají tendenci vybírat pro své děti jinou než spádovou školu.

Zahraniční stáže

V roce 2019 zorganizovala Agentura dvě zahraniční stáže. Jejich cílem byla zejména výměna informací a sdílení zkušeností se vzděláváním dětí s potřebou podpory, sdílení využitelných praxí v oblasti inkluzivního a kvalitního vzdělávání mezi zástupci hostitelských organizací, řediteli škol a zástupců zřizovatelů škol (zejména z odborů školství) z různých regionů České republiky. Zástupci škol a zřizovatelů z ČR byli seznámeni se vzdělávacím systémem ve Skotsku a Portugalsku, způsobem financování a vedení škol, cíli a nástroji inkluzivního vzdělávání, zejména s ohledem na vzdělávání dětí a žáků pocházejících ze socioekonomicky deprivovaných oblastí, formami spolupráce škol se zřizovateli, rodiči a dalšími partnery a institucemi. Po celou dobu stáže byl prostor a čas pro diskusi a výměnu zkušeností.

Projektové poradenství

IROP

V rámci realizovaného projektového poradenství v roce 2019 byl kladen důraz na včasnou a kvalitní přípravu projektů, zaměřenou zejména na zpracování kvalitní Studie proveditelnosti, reálného harmonogramu ve fázi přípravy, realizace projektu. Pro provozní fáze projektů, bylo poradenství zaměřeno na vytvoření reálných a funkčních provozních procesů.

K 31. prosinci 2019 z programu IROP v rámci výzev:

- č.15-Infrastruktura pro předškolní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality
- č. 30 – Rozvoj sociálních služeb
- č. 33 – Infrastruktura středních a vyšších odborných škol (SVL)
- č. 39 - Rozvoj infrastruktury komunitních center v sociálně vyloučených lokalitách
- č. 44 – sociální podnikání pro sociálně vyloučené lokality II
- č. 47 – Infrastruktura základních škol
- č. 57 -Infrastruktura pro zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání
- č. 80 – Sociální bydlení (SVL) II.
- č. 82 – Rozvoj sociálních služeb (SVL) II
- č. 88 – Infrastruktura pro předškolní vzdělávání (SVL) II)

bylo pro potřeby KPSVL realizováno nebo je ve fázi realizace celkem **102 projektů** v hodnotě **1 129,103 mil. Kč**.

Nejvíce projektů bylo podáno v Moravskoslezském, Olomouckém, Ústeckém, Libereckém a Karlovarském kraji.

V roce 2019 bylo ukončeno hodnocení projektů z výzvy č. 80 – Sociální bydlení pro sociálně vyloučené lokality II a výzvy IROP, č. 82 Rozvoj sociálních služeb v sociálně vyloučených lokalitách II (specifický cíl IROP 2.1: Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi) a č. 88 – infrastruktura pro předškolní vzdělávání (SVL) II. (specifický cíl IROP 2.4: Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení). V průběhu hodnocení projektů hodnotiteli, do výzev IROP č. 80 a č. 82, bylo realizováno poradenství k projektům, ve kterých byli žadatelé vyzváni k doplnění svých podaných Žádostí o dotaci.

- Do výzvy č. 80 bylo předloženo celkem **30 žádostí o dotaci**, s požadavkem na

příspěvek EU ve výši **248,395 mil. Kč** (alokace EFRR byla celkem 320 mil. Kč). Ve výzvě bylo podpořeno celkem **28 projektů** s celkovou podporou EFRR **221,530 mil. Kč**. Z celkového konečného požadavku o finanční dotaci a z informací zjednotlivých lokalit je patrné, že po celkové změně pravidel pro příjemce, zejména zpřísnění dotačních pravidel na základě požadavků EU, byl ze strany žadatelů o dotaci na sociální bydlení menší zájem.

- Do výzvy č. 82 bylo předloženo celkem **15 žádostí o dotaci**, s požadavkem na příspěvek EU ve výši **140,174 mil. Kč** (alokace EFRR byla celkem 145 mil. Kč). Ve výzvě bylo podpořeno celkem **12 projektů** s celkovou podporou EFRR **101,499 mil. Kč**.
- Do výzvy č. 88 bylo předloženo celkem **5 žádostí o dotaci**, s požadavkem na příspěvek EU ve výši **139,102 mil. Kč** (alokace EFRR byla celkem 198,9 mil. Kč). Ve výzvě bylo podpořeno celkem **5 projektů** s celkovou podporou EFRR **139,102 mil. Kč**.

Úspěšným žadatelům, kterým byla poskytnuta dotace z výzev, bylo poskytováno projektové poradenství, zaměřené na přípravu projektů pro jejich úspěšnou realizaci.

V roce 2019 ŘO IROP vyhlásil dále 1 novou výzvu č. 90 – Sociální podnikání pro KPSVL (specifický cíl 2.2: Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání). K této výzvě bylo žadatelům poskytnuto poradenství k 18 připravovaným projektům. Byl realizován 1 seminář pro žadatele v Ostravě. Pro tuto výzvu OSZ vydávala potvrzení o souladu projektu se SPSZ v režimu KPSVL. Tato výzva byla ukončena až v lednu 2020, přičemž hodnocení podaných „Žádostí o dotaci“ probíhalo ještě v 1. polovině roku 2020.

Operační program Zaměstnanost

V programovém období 2014–2020 byly doposud pro potřeby KPSVL vyhlášeny řídicím orgánem tři výzvy:

- č. **26** (platnost od 23. 9. 2015 do 31. 7. 2016), s celkovou alokací **609 972 200,00 Kč**,
- č. **42** (platnost od 16. 12. 2015 do 31. 10. 2016) s celkovou alokací **791 751 066,00 Kč**,
- č. **52** (platnost od 16. 01. 2017 do 30. 06. 2020) s celkovou alokací **1 200 000 000,00 Kč**.

Výzvy č. 26 a 42 byly určeny výhradně pro obce, které již měly schválený SPSZ.

Výzva č. 52 nebyla určena obcím, které mohly předkládat projektové žádosti do výzev č. 26 a č. 42. Od 28. 5. 2019 došlo ke změně výzvy ve smyslu nové definice oprávněných žadatelů .

V roce 2019 postoupilo do věcného hodnocení **40 projektů** zaměřených zejména na

následující oblasti:

- Podpora sociálních služeb (služeb sociální prevence a odborného sociálního poradenství)
- Podpora profesionální realizace sociální práce
- Podpora komunitní sociální práce a komunitních center
- Podpora osob v přístupu k bydlení
- Programy právní a finanční gramotnosti
- Podpora osob v přístupu k zaměstnání a jeho udržení
- Podpora služeb pro ohrožené děti a rodiny
- Podpora služeb pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené a pro jejich rodinné příslušníky
- Podpora programů prevence sociálně patologických jevů

Hodnotící komise byly uskutečněny v následujících termínech: 22. 1. 2019, 29. 1. 2019, 16. 4. 2019, 20. 5. 2019, 15. 7. 2019, 22. 10. 2019, 3. 12. 2019.

Celkem nebylo podpořeno **5 projektů**. Úspěšnost projektů ve věcném hodnocení v roce 2019 tedy činila 87,5%.

K 31. 12. 2019 bylo v rámci výzvy 52 celkem realizováno **125 projektů** v hodnotě **825 844 404,41 Kč**.

V rámci výzvy 42 bylo v roce 2019 realizováno **77 projektů** v hodnotě **393 737 007,16 Kč**.

Agentura se ve spolupráci s ŘO OP Z podílela na eliminaci rizik, která by mohla potencionálně ohrožovat čerpání finančních prostředků určených pro realizaci KPSVL. Pro jednotlivé lokality byly pořádány projektové dny, semináře pro žadatele a příjemce podpory výzev a dále se v rámci pravidelných bilaterálních jednání s ŘO OP Z upřeshňovaly případné metodické otázky spojené s realizací projektů.

Počet projektů, které odstoupily v době realizace, je k počtu doposad schválených projektů velmi nízký (v roce 2019 odstoupily od realizace 2 projekty). Nejčastějším identifikovaným důvodem pro odstoupení od realizace projektů bylo i v tomto sledovaném období nemožnost zajištění realizačního týmu projektu, tj. nemožnost zajištění lidských zdrojů dostatečně kvalifikovanými pracovníky v oblasti výkonu sociálních služeb. V oblasti sociálních služeb se však jedná o systémový problém na národní úrovni.

Výzvy pro projekty KPSVL OP VVV a projekty podpořené v roce 2019:

- **02_16_021 Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL**

Pokračovala realizace projektů v lokalitách Brno, Liberec, Ostrava, České Velenice, Frýdlant, Chomutov, Vejprty a Velké Hamry podpořených z této výzvy, jejich realizace bude ukončena v průběhu roku 2020. Výše podpory uvedených projektů na celé období realizace: **121 770 151,27 Kč**.

- **02_16_039 Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL II**

Do výzvy bylo na konci roku 2018 předloženo **24 žádostí** o podporu NNO a škol, které byly hodnoceny na začátku roku 2019. V roce 2019 bylo schváleno **21 žádostí** ve výši **211 942 298,13 Kč**. Byla započata realizace **20 projektů**, v případě jednoho projektu žadatel dotaci odmítl, protože se rozhodl předložit aktualizovaný projekt do výzvy 075. Doba realizace projektů je 36 měsíců.

- **02_16_051 Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (SVL)**

Do výzvy byly v prosinci 2019 předloženy **2 projekty** měst v celkové výši necelých **41 mil. Kč**. Na začátku roku 2019 byly však oba projekty vyřazeny z procesu hodnocení. I nadále probíhala realizace dvou projektů schválených v roce 2018 v celkové hodnotě **23 315 327,84 Kč**.

- **02_19_075 Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (SVL II)**

Výzva byla vyhlášena v lednu 2019. Do výzvy bylo v průběhu roku 2019 v rámci dvou dílčích uzávěrek příjmu žádostí předloženo **16 projektů** v celkové výši **503 719 450,33 Kč**. **14 projektů** bylo schváleno. Realizace 5 projektů začala v roce 2019, realizace dalších projektů začne v roce 2020. Příjem žádostí do této výzvy bude ukončen v roce 2020.

V roce 2019 bylo poskytováno detailní projektové poradenství žadatelům z výzvy 02_19_075. Na základě vyhlášení této výzvy byl aktualizován a žadatelům, včetně pracovníků Agentury distribuován manuál **Úspěšná žádost o podporu projektu**, který zpracovala Agentura v rámci projektu IKV (OP VVV). Vzhledem k většímu zájmu žadatelů proběhly 2 rozšířené konzultace projektů se žadateli v Ústí nad Labem, vždy pro několik žadatelů v jednom dni, konzultace byly určeny vždy pro projekty připravované do konkrétní dílčí uzávěrky výzvy 02_19_075. Konzultace ostatních projektů byly poskytovány žadatelům individuálně.

V březnu 2019 se uskutečnily tři interní odborné workshopy pro konzultanty inkluzivního vzdělávání k výzvě 02_19_075 a reflexi přípravy projektů do výzev 02_16_039 a 02_17_051.

Dne 10. 4. 2019 se téměř všichni konzultanti a metodici inkluzivního vzdělávání,

lokální experti na OP VVV a centrální experti na inkluzivní vzdělávání zúčastnili Semináře k výzvě 02_19_075 SVL II, kterou pro pracovníky Agentury, uspořádalo MŠMT.

V průběhu celého roku 2019 proběhlo devět pravidelných dvoustranných jednání mezi Řídicím orgánem OP VVV (ŘO) a Agenturou k implementaci výzev pro KPSVL. Zejména ve druhé polovině roku byly tématem jednání přechod ASZ na MMR k 1. 1. 2020 a příprava příštího programového období.

Výzkumy

Výzkumy Agentury v roce 2019 lze rozdělit do několika kategorií:

- **Analýzy rozsahu sociálního vyloučení** nebo jeho dílčích aspektů a souvislostí ve spolupracujících obcích, které slouží k přípravě strategií nebo dílčích opatření a projektů;
- **Analýzy zaměřené na problémy, které se analogicky objevují ve více spolupracujících obcích**, které rozšiřují znalosti Agentury a umožňují např. zkvalitnění expertního poradenství pro obce;
- **Průřezové výzkumy zaměřené na systémové otázky** sociálních nebo vzdělávacích politik.

Z analýz v první skupině, které cílí na potřeby spolupracujících lokalit, došlo k dokončení vstupních analýz koordinovaného přístupu v sociálně vyloučených lokalitách. V tomto režimu tak vznikla analýza České Kamenice, Žatce, Jihlavy a Moravské Třebové. Strategie náboru obcí do spolupráce s Agenturou se v tomto roce přeorientovala i na obce vstupující do tzv. vzdálené dílčí podpory. V tomto směru byly vytvořeny analýzy v obci Vřesová, svazku obcí Konice, Jablonce nad Nisou, Semněvic a Kroměříže. Obec Konice patří mezi zástupce tzv. strukturálně postižených regionů, kde se nedá hovořit pouze o klasickém typu sociálního vyloučení, se kterým Agentura pracuje nejčastěji. Výzkumný počín v obci Vřesová pak cílil na zadluženost (cca 30 % osob je v zde v exekuci), a úroveň sousedských vztahů. V Jablonci nad Nisou pak výzkumné oddělení cílilo na zevrubný popis sociálního vyloučení, které je charakteristické vysokým počtem lokalit, a také vysokým počtem lidí bez domova. V Semněvicích, se potvrdilo, že jádro problému vězí především v sousedských vztazích. V případě Kroměříže pak realizovaná analýza cílila na popis bytové problematiky.

Nejčastější poptávkou po realizaci výzkumů druhé skupiny, tedy výzkumů cílících na hlubší poznání jednoho z oblastí sociálního vyloučení), je tematika bydlení. V tomto ohledu vznikly 2 tematické výzkumy, a sice v Budišově, Vítkově (a Čermné) ve Slezsku. Dalším ze série tematických výzkumů bydlení byl brněnský výzkum, který se zaměřil na kvalitativní analýzu krizových forem bydlení v této moravské metropoli. Dalším výzkumem, který vznikl, byl výzkum vývoje percepce pocitu bezpečí a strachu z kriminality obyvatel Břeclavi ve vztahu k proměnám bezpečnostních rizik, vlivu médií, prevenci a dalším okolnostem. Výzkumem v tomto režimu je i analýza občanského soužití na jednom z kadaňských sídlišť, tzv. "Běčku". Dokončena byla sociodemografická analýza mosteckého Chanova. V Mostě byl realizován i další výzkum, a to občanského soužití v mosteckých Stovkách. V sousedním Chomutově se pak realizovalo šetření volnočasových

aktivit mladých dospělých. Ve Valašském Meziříčí proběhl výzkum bytové problematiky, a v Brně byl dokončen výzkum, který cílil na problematiku tzv. černé práce. V Jihlavě byl dokončen a městu předložen výzkum tzv. rizikových míst a faktorů snižujících pocit bezpečí ve městě.

Ve třetí skupině tzv. tematicko- průřezových výzkumů byl realizován výzkum zaměřený na standardy bydlení v sociálně vyloučených lokalitách a zkušenosti s jejich regulací, která je rozdělena mezi stavební úřady, orgány ochrany veřejného zdraví a Hasičský záchranný sbor.

Z výzkumů průřezově zaměřených na systémové otázky byla dokončena studie zdravotní gramotnosti obyvatel sociálně vyloučených lokalit, a to s využitím rozsáhlého dotazníkového šetření. Byl také dokončen výzkum segregace žáků se sociálním znevýhodněním na základních školách. Tento výzkum popsal mechanismy vzniku, přetrvávání nebo naopak řešení segregace v základních školách, tedy zejména rozhodování obcí, zřizovatelů, jednotlivých škol, rodičů a dalších aktérů v místních vzdělávacích systémech. Zatímco některé obce aktivně usilují o odstranění segregace ve školách, jiné této otázce nevěnují pozornost a část obcí důsledky svých rozhodnutí segregaci vytváří. Závěry výzkumu se opírají o rozsáhlé terénní šetření ve více než 50 městech a obcích či o reprezentativní dotazníkové šetření mezi rodiči dětí plnících povinnou školní docházku.

Ve výzkumných šetření realizovaných v roce 2019 byla častěji než v minulých letech využita dotazníková šetření mezi obyvateli vyloučených lokalit, i mezi dalšími obyvateli obcí. Vzhledem k tomu, že se postupně navyšuje vedle oblasti bydlení i poptávka po výzkumech občanského soužití, v roce 2019 výzkumníci pilotně využili také metodu pocitových map (např. v případě výzkumu v mosteckých Stovkách či na kadaňském sídlišti B). Využití tzv. pocitových map umožnilo sbírat, analyzovat a následně vizualizovat kvalitativní data ohledně vztahu respondentů k danému prostoru a jeho jednotlivým bodům. Cílem této metody bylo zachycení preferencí obyvatel Stovek vzhledem k veřejnému prostoru, který společně obývají – zejména z hlediska trávení volného času (místa odpočinku a her), emocí spojených s prostorem (hezka místa; ošklivá místa; místa vnímaná jako nebezpečná) a změny prostoru v čase (místa, která prošla změnou; místa, která by se změnit měla).

V lokalitách, které zahájily spolupráci v rámci koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám v roce 2015, probíhala v roce 2019 evaluační šetření, která vyhodnocují naplňování strategických plánů sociálního začleňování a bezprostřední dopady realizovaných opatření.

V roce 2019 Agentura významně rozšířila využívání kvantitativních dat ve své výzkumné a evaluační činnosti. Nevíce jsou využívána administrativní data MPSV o nepojistných sociálních dávkách či nezaměstnanosti, data o exekucích a

výkonové výkazy škol sbírané MŠMT. Tato data využívá nová *Metodika pro posouzení rozsahu sociálního vyloučení v území*, v rámci níž byl sestrojen tzv. **index sociálního vyloučení**. Využití těchto dat umožňuje srovnání mezi různými územími a – při kontrole případných změn v charakteru daných dat (např. v důsledku legislativní změny nároku na dávku nebo změny v metodologii sběru dat) – také sledování vývoje rozsahu sociálního vyloučení v čase. Průběžné výstupy z této metodiky byly prezentovány zástupcům Evropské komise, ústředních orgánů státní správy, krajů i obcí. Předpokládá se jejich využití pro územní zacílení politik sociálního začleňování.

Legislativní činnost

Agentura se jako odbor Úřadu vlády ČR podílela v roce 2019 na přípravě návrhu zákona o sociálním podniku a dále přispěla k formulaci připomínek, které zmocněnkyně vlády pro lidská práva podávala k legislativním návrhům týkajícím se oblasti sociálního začleňování.

Zákon o sociálním podniku

Návrh zákona o sociálním podniku, připravený Agenturou, byl předložen zmocněnkyní pro lidská práva do meziresortního připomínkového řízení dne 24. ledna. Spolupředkladateli návrhu byly Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Cílem navrhovaného zákona bylo zajistit podmínky pro dlouhodobě udržitelný rozvoj sektoru sociálních podniků, které plní společensky prospěšné funkce při současném dosahování zisku, se zvláštním zaměřením na sociální podniky integrační, zabývající se v rámci systému prostupného zaměstnávání začleňováním sociálně vyloučených na trh práce.

V připomínkovém řízení řada připomínkových míst poukázala na skutečnost, že navrhovaná úprava jiných než integračních sociálních podniků je značně neurčitá a neposkytuje dostatečnou právní jistotu pro jejich odlišení od běžných podnikatelských subjektů. Současně Ministerstvo financí, jehož součinnost je k zavedení reálných a systémových benefitů pro sféru sociálního podnikání nezastupitelná, vyslovilo s návrhem zákona zásadní nesouhlas a zpochybnilo vůbec jeho potřebnost.

Po jednáních se spolupředkladateli, jichž se zástupci Agentury účastnili, předseda vlády navrhl, že v souvislosti s přesunem Agentury na Ministerstvo pro místní rozvoj by přípravu návrhu mělo převzít Ministerstvo práce a sociálních věcí, s čímž ministryně práce a sociálních věcí vyslovila souhlas. Některé principy spojené s konceptem integračního sociálního podniku byly následně zapracovány do návrhu novely zákona o zaměstnanosti, kterou Ministerstvo práce a sociálních věcí předložilo do připomínkového řízení 19. prosince 2019. Návrh bude vláda projednávat v roce 2020.

Zákon o zálohovaném výživném

Agentura se podílela na přípravě připomínek vládní zmocněnkyně pro lidská práva k návrhu zákona o zálohovaném výživném, zpracovaném Ministerstvem práce a sociálních věcí. Na jejich základě bylo do návrhu zařazeno, že osoba povinná k platbě výživného bude účastníkem správního řízení o přiznání

zálohovaného výživného. To je zásadní k ochraně jejího ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces, a také by to mělo přispět k ochraně finančních zájmů státu, jelikož díky tomu bude moci povinný případně doložit, že vyživovací povinnost plní a k přiznání zálohovaného výživného ze strany státu není důvod.

Návrh zákona o zálohovaném výživném je v současné době v Poslanecké sněmovně ČR. Organizační výbor přikázal tento návrh Výboru pro sociální politiku jako garančnímu výboru (ten návrh 9. 9. 2020 doporučil) a Výboru ústavněprávnímu (zatím návrh neprojednal).

Stanoviska k poslaneckým návrhům zákonů

Agentura se podílela na přípravě nesouhlasného stanoviska vlády k poslaneckému návrhu novely zákona o ústavní výchově (sněmovní tisk č. 470), který by umožnil zákonným zástupcům umístit dítě na jejich vlastní žádost do diagnostického ústavu. Agentura poukázala na to, že návrh je v rozporu s trendem ústavní výchovu omezovat a nahrazovat ji sítí ambulantních služeb. Návrh zákona nebyl dosud projednáván, 1. čtení je zařazeno na 58. schůzi Poslanecké sněmovny ČR (od 15. 9. 2020).

Dále se Agentura podílela na přípravě stanoviska vlády k poslaneckému návrhu novely zákona o pomoci v hmotné nouzi (sněmovní tisk č. 652). Agentura zde doporučila negativní stanovisko, nicméně vláda přesto přijala stanovisko neutrální, v něm ovšem do značné míry vychází z připomínek Agentury ohledně toho, že návrh, byť vedený legitimní snahou zabránit zneužívání sociálních dávek, je nesystémový a v některých ohledech na hraně ústavního pořádku, což je ke zvážení. Návrh byl projednán v Poslanecké sněmovně ČR. 1. čtení proběhlo dne 5. 6. 2020 na 49. schůzi, 2. čtení je zařazeno na 58. schůzi Poslanecké sněmovny ČR (od 15. 9. 2020).

Podzákoné předpisy

Dále se Agentura podílela na přípravě připomínek vládní zmocněnkyně pro lidská práva k některým podzákoným předpisům.

Například na základě připomínky zpracované Agenturou bylo do nařízení vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení v rámci schváleného oddlužení, doplněn koeficient zohledňující počet osob, s nimiž dlužník žije ve společné domácnosti a kterým je zároveň povinen poskytovat výživné.

Dále bylo, rovněž na základě připomínky zpracované Agenturou, do nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů, do tohoto předpisu doplněno, že součástí kritérií pro výběr nájemců dostupných bytů nesmí být doložení minimálního příjmu, a minimální velikost dostupných bytů 23 m².

Územní spolupráce

Spolupráce s kraji

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) Úřadu vlády ČR (dále jen Agentura) spolupracoval v roce 2019 s kraji v několika typech aktivit.

Spolupráce s krajskými koordinátory romské inkluze

Regionální zkušenosti krajských koordinátorů a znalost problematiky Romů, žijících v sociálně vyloučených lokalitách, jsou důležitým zdrojem informací pro práci Agentury v sociálně vyloučených lokalitách. Vzájemné sdílení informací pokračovalo i v roce 2019 a napomáhalo tvorbě expertní sítě na úrovni krajů.

Spolupráce v oblasti rozvoje sítě sociálních služeb

Agentura ve spolupráci s místními aktéry, kteří předkládají projekty do ESIF na rozvoj sociálních služeb, vyjednávala s kraji o jejich zařazení do krajské sítě. S kraji také jednala Agentura i o udržitelnosti potřebných sociálních služeb poskytovaných v sociálně vyloučených lokalitách pro případ ukončení financování z ESIF.

Spolupráce v oblasti inkluzivního vzdělávání

Agentura spolupracovala s kraji na tvorbě Krajských akčních plánů pro oblast inkluzivního vzdělávání. Agentura se aktivně podílela na práci Školských inkluzivních koncepcí krajů (tzv. ŠIKK), kde zprostředkovávala zkušenosti a příklady dobré praxe ze sociálně vyloučených lokalit a jiných krajů.

Spolupráce na bázi memoranda o spolupráci

V roce 2019 pokračovala v úzké spolupráci v krajích, se kterými má uzavřená memoranda o spolupráci, a to s krajem Libereckým, Královéhradeckým, Olomouckým a Středočeským. Memoranda o spolupráci upravují vzájemnou spolupráci, která se vztahuje většinou na všechny oblasti realizace strategií sociálního začleňování, zejména na oblast zaměstnanosti, bydlení, sociálních služeb, vzdělávání, sociálních dávkových systémů, zdravotní péče, komunitních služeb, dluhové problematiky, prevence kriminality, zdraví a participativních postupů (tzv. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám). V memorandech jsou zároveň specifikovány formy spolupráce, zejména účast v expertních pracovních týmech, sdílení informací, součinnost při vytváření a realizaci komplexních politik sociálního začleňování, spolupráce na přípravě projektových žádostí pro projekty financované z evropských strukturálních fondů, apod.

Monitoring míry sociálního vyloučení na úrovni jednotlivých krajů

V rámci systémového projektu, který financuje práci Agentury v území, připravuje Agentura pro každý kraj studii mapující míru sociálního vyloučení v jednotlivých krajích. Jako podklad k tomu v roce 2019 zpracovala novou metodiku pro identifikaci rozsahu sociálního vyloučení založenou na práci s otevřenými daty.

Zapojení Agentury do činnosti Regionálních stálých konferencí (RSK)

Agentura byla v roce 2019 nejen členem krajských Regionálních stálých konferencí, ale podílela se i na činnosti dalších expertních týmů zřízených při RSK, např. Pracovní skupiny pro vzdělávání, Pracovní skupina pro sociální služby. Agentura jako expertní aktér zprostředkovávala členům pracovních týmů informace za oblast sociálního vyloučení.

Spolupráce s Asociací krajů ČR

Spolupráce s Asociací krajů byla v roce 2019 formalizována díky členství Asociace krajů v Monitorovacím výboru pro činnost Agentury.

Spolupráce se střešními organizacemi obecních samospráv

Na úrovni obcí spolupracovala Agentura i v roce 2019 s organizací Sdružení místních samospráv (SMS) na získávání dat pro bilanci veřejné infrastruktury v obcích do 10 000 obyvatel.

Agentura spolupracovala v roce 2019 také se Svazem měst a obcí (SMO), ačkoliv zatím nebylo podepsané samostatné memorandum o spolupráci, je SMO významným partnerem také díky členství SMO v Monitorovacím výboru pro činnost Agentury.

Spolupráce s Místními akčními skupinami (MAS)

V roce 2019 se Agentura se zaměřila na posilování územní soudržnosti, podporu politiky sociálního začleňování ve venkovském území a koordinovaného přístup k přípravě integrovaných nástrojů v malých obcích včetně sociálních inovací a sociálních experimentů. Pokračovala tak v započaté spolupráci se střešní organizací Národní sítě MAS, se kterou podepsala Memorandum o spolupráci v září 2018.

Komunikace a PR

Na webových stránkách Agentury www.socialni-zaclenovani.cz bylo za rok 2019 zveřejněno **44 nových příspěvků**, z nichž většinu tvořily autorské, případně převzaté články tematizující sociální začleňování. V roce 2019 Agentura spustila novou verzi své webové stránky. Agentura pro sociální začleňování byla zmíněna v celkem **940 mediálních výstupech** v tištěných nebo internetových médiích, což představuje téměř dvojnásobný nárůst oproti předchozímu roku.

V roce 2019 pokračovala již dříve započatá spolupráce s novináři, na jejímž základě vznikla řada článků. To vedlo k celkovému nárůstu mediálních výstupů týkajících se Agentury.

Na facebookovém profilu Agentury bylo zveřejněno celkem **152 příspěvků**, o třicet více než v předchozím roce. Stránka měla na konci roku 2019 celkem **2 812 sledujících**, což představuje mírný nárůst. Průměrný dosah příspěvku se pohyboval kolem **600 zhlédnutí**, nejúspěšnější příspěvek vidělo **17 484 sledujících**.

Probíhala intenzivní spolupráce s jednotlivými lokalitami při přípravě pozvánek, článků a tiskových zpráv. PR oddělení se také intenzivně věnovalo přípravě a spuštění nové verze webové stránky a jejímu naplnění kvalitním obsahem. Kromě zveřejňování aktuálních článků zde byly zveřejněny stovky dokumentů pokrývajících spolupráci s jednotlivými obcemi. Oddělení Komunikace a PR zodpovíдалo přímo dotazy veřejnosti týkající se sociálního začleňování, pomocí emailové adresy info@socialni-zaclenovani.cz.

Finanční část

V roce 2019 měla Agentura 112 zaměstnanců (13 z nich bylo financováno v rámci státního rozpočtu ČR, 99 pak v rámci systémových projektů).

Rozpočet Agentury (mimo financování z EU)

Agentura hospodařila v roce 2019 s celkovým rozpočtem **141 518 221,50 Kč**.

V roce 2019 byly vyčerpány finanční prostředky v celkové výši **78 577 603,11 Kč**.

Z rozpočtu Agentury byly v roce 2019 vyčerpány finanční prostředky ve výši **462 355,90 Kč** na aktivity související s působením Agentury, které nebylo možné pokrýt z prostředků individuálních projektů v rámci operačních programů OP Z a OP VVV, a na aktivity spojené s udržitelností projektu Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti.

Operační program Zaměstnanost

Projekt číslo CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605 - "Systémové zajištění sociálního začleňování"

Agentura realizuje od ledna 2016 na základě právního aktu Podmínek použití podpory z Operačního programu Zaměstnanost č. OPZ030-871-1/2016 individuální projekt "Systémové zajištění sociálního začleňování" s dobou realizace od 1. ledna 2016 do 30. dubna 2022. Prodloužení projektu bylo schváleno změnou právního aktu s účinností ke dni 1. října 2018.

Celkový rozpočet projektu byl v souvislosti s podstatnou změnou projektu navýšen o 38 999 713,50 Kč na celkově **298 997 803,00 Kč** (77,56 % hradí EU a 22,44 % je financováno ze státního rozpočtu).

Na implementaci projektu byly v roce 2018 vyčerpány finanční prostředky v celkové výši **43 752 283,65 Kč**. Lze předpokládat, že 77,56 % výdajů bude následně refundováno do státního rozpočtu z fondů EU.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Projekt číslo CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586 - "Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami"

Dalším projektem, který Agentura realizuje, je individuální projekt "Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami" na základě právního aktu Stanovení podmínek pro realizaci projektu č. 15_001/0000586-1

s dobou realizace od 1. července 2016 do 30. dubna 2022. Celkový rozpočet projektu je schválen ve výši **228 819 380,00 Kč** (80,80 % hradí EU a 19,20 % je financováno ze státního rozpočtu).

Na implementaci projektu byly v roce 2019 vyčerpány finanční prostředky v celkové výši **34 792 232,39 Kč**. Lze předpokládat, že 80,80 % výdajů bude následně refundováno do státního rozpočtu z fondů EU.

